

g. dimnikar Emersdorfer. Več podpornikov 3 fl. 52 kr. Za leto 1883. Po 5 fl. so darovali: Č. g. dr. Muršec v Gradci (Lendplatz Nr. 29.), č. g. katehet Ferd. Majcen. Po 3 fl. so darovali: G. dr. Hrašovec v Ljubljani. Po 2 fl. so darovali: Liza Kadivnik, Marija Prekoršek, g. Krašovic, g. Major Friess, č. g. župnik J. Flek, gospa Therese Herič, g. Ferd. Kager, pasar v Celji. Več podpornikov in nekaj izvanrednih dohodkov: 7 fl. 32 kr.

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Ruski minister Giers prišel je na Dunaj in se pogovarja z našimi ministri zastran Turčije. Želeti je, da se porazumejo, ker se je sicer bati vojske. Rusi namreč hočejo vzeti Carigrad in prodreti do Egejskega morja in tako djati izhodnji del Balkanskega poluotoka pod svojo oblast, nam pa, ako privolimo, radi pustijo zapadni del do Soluna, tedaj bi zamogli mi pridržati Bosno in Hercegovino pa še pridobiti Albanijo in kos Macedonije. Če se ne porazumejo, bati se je vojske z Rusi. — V državnem zboru so nemški liberalci zajamrali, da hoče finančni minister od bogatašev več davka, ter mu očitali, da bode „kapital“ zaklan. Smešno! Minister jim je odvrnil, da je sedaj 1720 milijonov goldinarjev kapitala nakupičenega, od katerega kapitalisti vsako leto 70—80 mil. dohodka potegnejo pa niti krajcerja davka ne plačajo od tega. Ako se nobenemu kočljarku ne prizanesa n. pr. pri desetem penezi, zakaj bi minister tolikemu kapitalu prizanašal! Naši narodni in konservativni poslanci naj le ministru pritrdijo in globoko kapitalu v žep segnejo, gruntne davke pa naj znižati skušajo, kajti grunti ne dajajo več nekdanjih dohodkov. Grof Wurmbrand Borlski je nasvetoval, naj se nemščina proglasi za državni jezik, Staatssprache, pa je propal: Čehi, Poljaci, Slovenci in konservativni Nemci pravijo, da tega ni treba in bi samo žalilo nemške narode. Kdor in kder se potrebuje nemščina, ondi je itak v navadi, kder pa je treba ni, ondi ne kaže z njo v ljudi siliti. — Vlada namerava predložiti poslancem postavin črtež, ki bode določeval natančno, da imajo na Českem, Moravskem in Šlezkem sodnije sprejemati česke vloge in jih reševati česki, na Kranjskem, Štajerskem, Primorskem, Goriškem (in Koroškem?) pa jednako ravnati s slovenskimi. Magjari hočejo uvesti civilni zakon. Škofje in mešniki katoliški se pa temu ustavljajo. In zato so poslali peticijo zoper civilni zakon državnemu zboru. Tukaj pa so liberalni poslanci in minister Tisza (kalvinec) jezno zavračali prošnjo in se robato grozili katoliškim duhovnikom, češ da kalijo javni mir. Tudi nasvet poslanca Istoczyja so liberalci zavrgli, ki je zahteval

postavne obrambe zoper vedno večji naraščaj Judov na Ogerskem. Liberalci in Judi so prijatelji. — Fml. Jovanoviča je lahon Voltilini v Zadru hotel ubiti pa se ni upal, ker je preveč ljudi v ulico prišlo. Zločinca so zaprli.

Vnanje države. Francozi se uže močno bojijo za svojo republiko; komaj so Napoleona zaprli, uže se glasijo privrženci prognanih kraljev, tudi vdova Napoleona III. je došla nalašč v Pariz; predsednik republike pa je uže 76 let star in republikanci med seboj razdraženi, ljudje pa sploh nezadovoljni. Utegne se res kaj nepričakovanega zgoditi. — Nemškemu cesarju Viljelmju je 81letni brat Karl umrl, menda pride tudi po njega skoro smrt. Spapežem pa se še ni hotel pogoditi in katoličani nemški pogrešajo še vedno svojih škofov, ki so izgnani. — Ruski car se da letos meseca maja v Moskvi kronati in mogoče je, da prenese tje sedež cesarskeje vlade iz Petrograda. Starorusi to močno želijo. — Na Irskem v Dublinu pričeli so pravdo zoper hudodelnike zarotnike, ki so se zakleli vicekralja in vse više uradnike poklati. — V Florenciji so italijanski vojaki grdo razsajali in upijali: smrt Avstriji, živel Oberdank, ter so oficirje, ki so nesramno rabuko vtolažiti hoteli, trdno natepli. — Greška vlada namerava železnico staviti iz Aten do Soluna.

Za poduk in kratek čas.

Jezik v ljudskih šolah na Slovenskem.

(Odkritosrčna beseda slovensk. kmetu.)

Zapisal dr. J. Sernee.

I. Ni menda vasi na Slovenskem pa ne krčme, v kateri se zdaj ne bi govorilo o vprašanji, v kakšnem jeziku se naj učijo naši slovenski otroci v ljudskih šolah. Vaši nasprotniki namreč trdijo, da se naj podučujejo v nemškem jeziku, vpijejo na slovenske rodoljube, ter jih skušajo očrniti proti Vam, ti pa tudi nimajo vselej časa, razodeti na tanko vsakemu prostemu kmetu, kako si mislijo te stvari, in iz katerih uzrokov imajo o tem drugih misli, kakor Nemci ali naši odpadniki, ki zasmehujejo vse, kar je Slovenskega.

Gotovo pa je to vprašanje silno važno za celo našo prihodnost. Vsaj mi vsi nič ne ljubimo na tem svetu tako srčno in iskreno, kakor svoje ljube otroke, vsaj se trudimo vsi in mučimo dosti manje zavoljo sebe, nego zavoljo otrok, katerih je nam Bog podaril, tedaj se tudi spodobi, da se o takem imenitnem vprašanji, kakor je odgoja in cela prihodnost naših otrok, ne čuje na kričanje v krčmah, niti na zabavljive šale kakega krivega prijatelja, nego da se z mirno besedo preiskuje, česar nam je treba in bi le želel, da bi vsak slovenski oča in mat

slišali moje besede, da bi mogli sami spoznati, česar je nam vsem treba, in bodo nehali naši sovražniki uspešno trositi neresnične trditve, in da bode konec vsakej mešariji zastran te nam svete reči.

Trditi pa se sme to-le!

Že zdaj je za vsakega človeka prav koristno in potrebno, da zna pisati, brati, dobro in urno računati, in brez velikega truda si vse zapisovati, kar se mu važno zdi, da nanj ne pozabi. Če je vže zdaj to silno potrebno, koliko potrebneje bode isto za naše otroke, kajti ljudi bode vedno več na svetu, navadno prosto delo se bode vedno manje plačevalo, ker se iznajde zmirom več mašin in strojev, ktere izdelujejo, kar je poprej opravljala človeška roka, in tako bode v prihodnje ljudem treba učiti se ne samo v otročjih letih, nego tudi še pozneje — da, do konca svojega življenja, ker nobeden ne sme zaostajati v nevednosti, sicer bo prišel ob vse, bo služabnik pametnejšega. Pravim tedaj, da vsak otrok se mora v ljudski šoli naučiti, da gladko ve pisati, brati, računati. Po 12. ali 13. letu mora priti iz šole podučen v vseh tako zvanih elementarnih vednostih. Računati mora znati tako, da ga nikdo prevariti ne more in da sam ve presoditi, kaj mu kaže storiti ali opustiti. Na vsaki način more znati tako gladko brati, da vsako dobro knjigo, vsak primeren časopis lahko vzame v roke, in iz njih se učiti, česar še v šoli ni mogel slišati, in da sploh vse izve, kar se po svetu važnega dogodi.

Želja in volja vseh starišev mora tedaj biti ta, da njihovi otroci, zapustivši ljudsko šolo, so podučeni tako, da se v vsem tem lahko naprej učijo in izobražujejo po dobrih knjigah in časopisih in šola ljudska je le takrat dobra, ako se v nji z otroci toliko doseže, kolikor sem ravno omenil, in na celem svetu tedaj tudi pri nas se hvalijo tisti ljudski učitelji, kteri toliko dosežejo z otroci. Vsak ve, da malemu otroku ne gre pisanje, čitanje, računstvo itd. prav lahko v glavo. Mali otrok nima zrele pameti, in dela je dovolj, ako ga hočemo do 12. ali 13. leta naučiti, kolikor mu je treba za življenje in za njegov lastni dalji poduk!

Vendar pravim, da se vspeh doseči da, in se res doseže na Francoskem, na Nemškem, na Laškem, na Českem, na Poljskem, na Ruskem, itd. a žali Bog, pri nas na Slovenskem pa ne tako.

Zakaj se pa ne doseže na Slovenskem to v šolah, kar drugod? Menda imajo naši otroci slabše glave za nauk? Nikakor ne. Narobe. Ni bolje obdarjenega naroda, kakor je slovenski!

Uzrok tiči nekje drugod!

Nemški in francoski učitelji, kakor tudi učitelji pri vseh drugih narodih, učijo v ljudskih šolah otrokom le v jednom, namreč v ma-

ternem jeziku. Srečen otrok ne sliši v šoli od 6. do 12. leta gotovo ne besede o kakem tujem jeziku, učitelj mu pravi vse s takimi besedami, kakšnih je od doma od matere in očeta vajen. Po tej poti gredo otroku prav lahko nauki v glavo. Tako otrok dan za dnevom lahko več ve, vsaj se skrbno prilega jedno na drugo, kakor pri zidu kamen nad kamen! Srečni so ti otroci! Pridejo, če so dorasli, iz šole dobro podučeni za svet in vendar v šoli niso mnogo vzdihovali in prelivali solz!

Le mi ubogi Slovenci smo tisti edini narod na svetu, pri katerem se še trdi, da mora nauk v ljudskih šolah biti drugačen, kakor pri vsem drugem svetu. (Dalje prih.)

Smešnicar 4. Neka žena reče sodniku: Prosim vas gospod, prišla sem tožit svojega moža, ker še staro mero rabi. Sodnik: Kaj pa meri po starej meri? Moja pleča, odgovori žena. Bučkovski.

Razne stvari.

(Naš državni poslanec g. dr. Vošnjak) bode še dva shoda svojih volilcev sklical. V nedeljo 18. februarja v Sevnici, na veliki pondeljek pa v Šoštanji. Ob enem bode tudi „Slovensko društvo“ na obeh krajih zborovalo.

(Plesni venček) napravi celjska čitalnica dne 31. januarja 1883. Začetek ob 8. uri (Posojilnica v Celji.) Redni občni zbor tega zavoda se bo vršil dne 28. t. m. (nedeljo) ob treh popoldne v dvorani celjske čitalnice (Štravsove gostilnice). Opravičeni se tega zbora udeležiti in soglasovati so vsi udje posojilnice, kterih je koncem l. 1882, vkup 442.

(Javno zahvalo) izreka vodja Gomilske šole g. grajščaku blag. Karolu Haupt, ki je tudi letos 12 ubogih učencev obdaroval z zimsko obleko in šolsko spravo. Bog plati!

(Preklicala) je občina Trassenberg v Slov. goricah Mihaličevo smrdljivo prošnjo, ker je bila v podpis goljufana. Nemškutarski berači so toraj uže večkrat na grdej goljufiji bili zasačeni.

(„Ohne Gemeindebeschluss“) pravi Mariboržanka je nekaj slovenskih prošenj podpisanih. No, Miheličeve pa bržčas vse. Kaj tedaj sledi iz solz, katere bržas „Hammer-Amboss“ v svojei Mariboržanki toči? Nič.

(Iz Stavešinjec) se nam zopet poroča o lisjaku, lesičnjaku in nekem botru pa upamo, da se boter gotovo poboljša in toraj mu bodi zarad njegovih mnogih zaslug za Slov. Gospodarja prizanešeno.

(Sv. Andraž nad Polzelo) je sedaj ena občina in je dobila 4. t. m. svojega prvega župana; č. g. Šibal, bivši župnik, so si veliko bili prizadjali, da so novo občino sestavili.